

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám	20 l.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNO
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZAGOS ERDÉSZETI EGYESULET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel. táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszoros egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásjelentés és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez. Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyecenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- A gyomláló (tisztító, felszabadító) vágásról. (Béky Albert.)
Erdőünnepek és erdei színjátékok. (V. S.)
Féregpusztító éneklőink gondozásáról. (Gyulai Gy. Károly.)
Gazdasági tanácsadó: Kacsatenyésztés alapszabályai. (Hrebly Emil.) — Tyúkászatok tanulmányozása és kereskedelmi tyúkászat berendezése. (bl.) — Kerti szőlőket kell-e beföldni? (bl.)
Különfélék: Sebesség. — Óriási óra. — A gyáva oroszlan. — Mikor igyunk. — Ártalmas-e a kemény tojás. — Időjelzés. — Humor.
Szerkesztői üzenetek.
Tárca. Az ifjú király. (Dánielné-Lengyel Laura.) — Rangkülönbség. (Gábris István.)

A gyomláló (tisztító, felszabadító) vágásról.

Irta: Béky Albert m. kir. erdőmérnök.

Gyomláló vágás az, ha valamely fiatal, még nem záródott faállományból az értékesebb fanem tenyésztését fenyegető, növekvését hátráltató kevésbé értékes fanemet ki- vagy levágjuk.

Ugyanez a művelet záródott állományban már az áterdőlés fogalma alá esik, a miről e lap idei 4. számában volt szó.

A gyomláló vágásnál először azt kell megállapítanunk, hogy melyik fanemmel szemben melyik tekintendő «gyomfá»-nak. Ez általában könnyű dolog s — kevés kivételtől eltekintve — manapság a következők szerint történik:

1. Tölgygyel szemben minden fa a gyomláló fejsze alá való, kivéve, ha elegyes tölgyállomány létesítése céljából más fanemet (kőris, juhar, szil, fenyő, stb.) a tölgy rovására is támogatva akarunk beelegyíteni az állományba. Különösen hangsúlyozom itt, hogy a magból kelt tölgycsemetével szemben gyomként tekintendő a tölgyсарj is.

2. Fenyvesben vágásra ítélendő az ú. n. nemesebb lombfákon (tölgy, kőris, juhar, szil) kívül minden egyéb.

3. Lombfaerdőkben az értékesebb fanem védendő meg a kevésbé értékessel szemben.

Ezek szerint a közönségesen gyomfául tekintett kecskefűz, nyár és nyír mellé a körülmények szerint oda kerül a ölgysarj, bükk, gyertyán stb. is.

A gyomfák ellen megvédendő fanemek nem mind egyenlő viselkedésűek. A tölgy első 1—3 évét kivéve, nem tűr el ártalom nélkül semminemű árnyékot. Hozzá hasonló e tekintetben a kőris, juhar, szil, erdei- és feketefenyő is. A vörösfenyő még a tölgnél is érzékenyebb, míg a lúcz- és jegenyefenyő pl. a nyír alatt segítség nélkül is türethetően tenyészik s a kecskefűz ellen is csak akkor szorul támogatásra, ha utóbbi sűrűn borítja a területet, annál is inkább, mert utóbbi csakhamar magától kiritkul annyira, hogy alóla a fenyők kinőnek. Nyár, bükk és gyertyán alól a lúcz- és jegenyefenyő is mindig kiszabadítandó. A bükk és gyertyán (a hol t. i. ezek az állomány tenyészített fanemei) saját erejéből is győzedelmeskedik ellenfelein.

Az előbbieket szerint vizsgálván meg kint az erdőben a körülményeket, megállapítjuk, hogy a kérdéses faállomány kielégítő fejlődése érdekében szükség van-e arra, hogy felszabadító vágással a felszerelendő fanem támogatására siessünk vagy nincs?

Kétes esetben mérlegbe dobjuk azt is, hogy a gyomláló vágással kiszedett faanyag értékesíthető-e s ha igen, ez késztesen cselekvésre.

A gyomláló vágás véghezvitelénél tapasztalatom szerint többnyire ugyanazt a hibát követték el az emberek, mintha csak összebeszéltek volna, t. i. általában többet vágatnak ki, mint a mennyit szükséges. Ha pl. tölgyet vagy fenyőt kell kecskefűz és nyír nyomása alól felszabadítani, akkor úgy adják ki a munkásoknak a rendeletet, hogy a kecskefűzet és nyírt ki kell vágni. A munkás aztán minden szálat kivág, akár nyom az tölgyet vagy fenyőt, akár nem. Ha a termelt faanyag haszonnal értékesíthető, akkor megokolt az eljárás, ellenkezőleg azonban kár a munkáért és a pénzért. Ilyen esetben olyformán rendelkezünk, hogy a munkás maga is tisztában legyen a czállal, mert csak úgy dolgozhat ilyen irányban s csak így nem végez fölösleges munkát. Mondjuk meg határozottan, hogy főfigyelmét a támogatandó fanemre irányítsa; munka közben ezt keresse, ezt nézze s a hol olyat talál, a melyet valamely kevésbé értékes fa nyom, ott vegye elő a fejszéjét és vágjon úgy, hogy a csemete (fiatal fa) teljes nap fényhez jusson.

Maga a vágás a körülmények szerint többféleképen történhetik:

Ha a faanyagot előnyösen értékesíteni tudjuk, akkor a kiszedendő fákat töben vágjuk le s a területről kihordjuk.

Ha a faanyag nem értékesíthető, akkor ezt nem töben vágjuk s nem is vágjuk le egészen, hanem a vékonyabbját czombmagasságban egyik oldalon bevágjuk annyira, hogy le tudjuk törni, de csak úgy, hogy a tövel összefüggésben maradjon (a legvékonyabb szálaknál ezt pusztá kézzel leghamarabb végezzük el), a vastagabb egyedeket (pl. a hagyásfákat) pedig mellmagasságban, arasznyi szélesen és 2—3 ujjnyi mélyen körülvágjuk, *körülgyűrűzzük*.

Ilyen módon a legkevesebb fáradsággal és költséggel érünk célra; e mellett még más ok is indít az eljárás betartására, nevezetesen: Ha a fát nem vágjuk ki egészen, hanem csak bevágjuk és letörjük, akkor annak koronája a tövön lógva maradván — bár hiányosan — tovább táplálkozik, de sem a ledöntött rész nem fejlődik erősen, sem a tö nem hajt erős hajtásokat vagy sarjakat, míg ellenkező esetben minél mélyebben vágunk le teljesen a törzset, a töből annál bujábban sarjadzik ki.

A körülgyűrűzött vastagabb egyedeknek előbb gallérága szárad és hull le s végül maga a törzs is elpusztul. Ha ezeket töből vágnánk le, ez sok költségbe is kerülne, de meg koronástól ledőlve kárt tennének a fiatalosban. Sok fiatalosnak nem az ú. n. gyomfák hátráltatják valóban a fejlődését, hanem inkább a használt régi állományból visszamaradt ágas-bogas, görcsös

vagy a használatnál levágásra még vékonyak talált hagyásfák. Igyekezzünk tehát vágásainkat lehetőleg az utolsó szálig kihasználni, mert az ott hagyott fák később haszon helyett (a fiatal állomány érdekében) még költséget okoznak.

Gyomláló vágások foganatosítására legezélravezetőbb a nyár, mert az ekkor végzett vágás nyomán a halálra ítelt gyomfák életképessége leginkább szenved.

Erdő-ünneppek és erdei színjátékok.

Vidám majálisok, gyönyörű szép kirándulások régi jó napjai, hol vagytok már? Hova lettek azok az üde, kedves, zajos csapatok, melyek egyszer egy évben a kora tavasz napjaiban a szabadság szilaj ostromával foglalták le maguknak az erdőt, lerázva magukról az iskolai fegyelem szigorú bilincseit, átadva magukat a pezsgő ifjúi vér zabolátlanságának — egy egész napra. Még látják lelki szemeink a korai hűvös reggelen kibontott zászlók és harsány zeneszó mellett kivonuló virgoncz gyermekesapatokat, kezében mindannyinak a kis elemózsiás szatyor, benne a gondos anyakezek által patyolat tisztán csomagolt napi eleséggel, még emlékszünk a zsendülő lombokból ütött sátrakra, a rög-tönzött ászokon csapra vert sörös hordókra, a királyi étvágygyal elköltött, friss levegőtől, kristálytisza forrásvíztől fűszerezett falatokra — mindez azonban nagyrészt már csak a múlté — az erdő nemes kultusza erősen megfogytokozott a megváltozott viszonyok között s ezért nem árt néha rá gondolnunk azokra az időkre,

TÁRCZA.

Az ifjú király.

Irtá: Dánielné Lengyel Laura.

Az 1457-ik esztendőben fényes ünnepségeket ültek Podjebrád cseh király udvarában, Prágában.

Ezek az udvari ünnepségek főként egy fiatal halvány arcú leány tiszteletére adódtak. Ezt a halvány arcú, szelid lelkű leányt Katalinnak hívták. Ő volt a hatalmas Podjebrád király egyetlen gyermeke.

Katalin sugár növésű, kedves arcú leány volt, de már egy év óta gyöngélkedett. Az öreg udvari dámák sokat suttoztak e gyöngélkedés okáról és néhányan a beavatottabbak közül egy fiatal magyar fogoly nevét is említették. Ama nagy Hunyadi János fiát, kinek győzelmes kardja, hatalmas lángelméje nélkül ma egész másként festene Európa térképe. Bizony nagyon sok helyütt ragyogna az ozmán félhold ott, hol ma keresztény templom lágy szelid szava hívja imára, ájtatoságra a hívő lelkeket.

A nagy hős, ki Európát mentette meg a török veszedelemtől, meghalt. Halála után recsegní, ropogni kezdett nagy műve. Magyarország trónjára egy beteges

lelkű, ingatag fejedelem került, ki halából lefejeztette annak a hősnek idősebbik fiát, ki neki trónt, hatalmat, dicsőséget szerzett. Igaz, hogy azután a fellázadt nép haragja elől menekülnie kellett a becstelen, szószegő, hálátlan királynak. László Prágába futott, de még az utolsó pillanatban magával vitte a hős Hunyadi kiseb-bik fiát, Mátyást.

A király hirtelen meghalt. Akkoriban is sokat suttoztak, hogy méreg vetett véget áldatlan életének. Akár így, akár úgy volt, abban mindenki megegyezett, hogy nem nagy kár érte! A saját országában nem volt maradása, népének szeretetét eljátszotta. Sokan az igazságos Isten büntetését látták hirtelen halálában, mert megszegte szavát, a mit a nagy Hunyadi János özvegyének, Szilágyi Erzsébetnek szent esküvel fogadott.

Megszegte szavát, hogy Hunyadi János gyermekeit soha bántani nem fogja.

Sírjában pihent már a deli László vitéz és Podjebrád várában élt az ifjú, komoly, hallgatag Mátyás. A cseh király figyelmesen, udvariasan bánt az ifjú magyar fogollyal már csak apja iránt való tiszteletből is. Meg aztán híres, ravasz, agyafurt ember volt a csehek királya és különös hírek kezdtek szállingózni a messzi Magyarországból Prágába, hogy ki tudja mi történik még.

És a király hangulatának változása nagy befolyással

mikor az erdő szeretete és költészete az ifjú nemzedékek nevelésében nagyobb szerepet játszott, s azokra a népekre és országokra, a hol az ma is, s a felnőtteknél is előkelő helyet tölt még be.

Ez utóbbi szempontból tekintve sem a bayreuthi híres Wagner-előadások, sem az oberammergaui passziójátékok nem vetekedhetnek például természetes hatásban, sem pompában egy ma is fennálló egyesület, a kaliforniai san-franciskói bolem-klubb híres erdei színjátékaival, melyeket ma is évről-évre rendezni szoktak. A nagy városok aranytól ragyogó díszes színházai ezrekbe kerülő fényes kiállításaiikkal szégyenkezve halványulnak el a nagyszerű látványosság mellett, a melyet az erdő természetes háttere, eleven kulisszái, a sötét fenyőfák felett lebegő holddal, a felgyújtott fáklyák fényében imbolygó árnyakkal tár a szemlélő elé. Álomszerűnek tetszik mindez s az ember a német hitrege Walhallájában vagy a lótusz-evők országában képzelet magát. Mintha egy tündérvilágba tévedt volna, alig bir számot adni magának benyomásairól s önkéntelen is elfogja az erdő ünnepélyes hangulatának igézete, a természet csodás fensége. Évről-évre a lapok kimerítő tudósításokban számolnak be ezekről az előadásokról, de bármilyen ékesen legyenek is írva e tudósítások, csak halvány képét adhatják a valóságnak.

Az érdekes előadásokat rendező klubb a hetvenes évek elején alakult írókból, művészekből, zenészekből, műkedvelőkből s tagjainak száma ma megüti az ezerszázat. Jelvényük a bagoly, a tudományok s művészetek szent madara, az erdei drámai előadások tárgya pedig mindig valamely egyszerű cselekmény, mely a jó és

gonosz, a világosság és a sötétség, a boldogság és a gond viaskodásait fejezi ki. De bármilyen egyszerű legyen is a tárgy és cselekmény, az eredetiség nem ebben áll, hanem abban a foglalatban és keretben, a melyben minden beállítást nyer az erdő szabad rengetegében, lakóival és rejtelveivel, tündéréivel és törpéivel, a kik minden látványosságban ott szerepelnek, s melyeknek befejezése rendszeren a Gond ünnepélyes és szertartásos elégetése, hogy utána aztán nagy lakoma és mulatság következzen kivilágos virradtig.

Maga az erdei színpad a természet és a művészet vállvetett munkájának tökéletes alkotása. Két óriási fa köze képezi az előteret, melyek közé egy meredek domb alján az emberi kéz téres, tágas színpadot emelt, akkorát, mint bármely elsőrendű színházban. Ennek hátterében lejtősen emelkedik a domb, kanyargós úttal, terrasszokkal szakítva meg, melyeket fák, bokrok és sziklák takarnak el, fel egész hetvenöt lábnyi magasságig. Ez a természetes háttér szolgál eszközül a legszebb dekoratív hatások kifejtésére, olyan levegőt és távlatot nyujtva, a milyennel nem találkozhatunk közönséges színpadokon. Szemben e deszkákkal mélyedés van a zenekar számára, a nézők ülőhelyeit pedig ledöntött fák tönkjei szolgáltatják egyforma távolságban egymástól s emelkedő magasságban. A világításról calciumfény gondoskodik.

Az erdei vándorlás már két héttel az előadás előtt megkezdődik, a mely rendszeren utolsó szombatra és lehetőleg holdtölte idejére tűzetik ki. Mindennap új vendégek sereglenek, felütve sátraikat az erdőben, minden képzelhető formában és színben. Látni itt arab sátra-

volt az udvari személyzetre. Megkülönböztetett tisztelettel vették körül Mátyást. S míg azelőtt csak halkán, suttogva merték a Katalin hercegnő arcának halványosságát az ifjú magyar fogoly személyével kapcsolatba hozni, most nyíltan tárgyalták, találgatták a dolgot és ha egy-egy hangosabban kiejtett szó a király füléig is eljutott, azt sem bánták, mert jól látta a szemfüles udvari népség, hogy nem bánja a király sem.

1458 januárjában magyar király lett az ifjú fogolyból. Szilágyi Mihály katonái a beállott Duna jegén elkiáltották magokat: «Éljen Mátyás király!» s egy örvendő, hálás, boldog nemzet kiáltott rá visszhangot. Mikor a diadal híre eljutott Prágába, Podjebrád fényes udvari ünnepséget rögtönzött az ifjú magyar király tiszteletére.

Ezen az ünnepségen ragyogott a Katalin hercegnő arca és szeme. Fehér ruhájában átszellemült arcával olyan volt, mint egy tündér. Nincs jobb szépítőszere a boldogságnál és Katalin királykisasszony boldog volt, mert az, a kit szeretett, diadalmaskodott minden ármányon, minden cselvetésen és a trón lépcsőjére hágott, hogy diadalmasan elfoglalja a biboros széket. A szép, halvány királyleány szerette Mátyást akkor is, mikor még csak szegény, elhagyott fogoly volt, de most szinte megdicsőült a fényben, ünnepeltetésben, mely szíve bálványát körülvette.

Pedig ha oda látott volna a szomszéd terem egy kis sarkába, hol Mátyás halkán beszélgetett egy szökehajú udvarhölgygyel, a szép Eleonora grófnővel!

A szép Eleonora sorsa sokban hasonlított az övéhez. Annak is vitéz hadvezér volt az édesapja Miksa császár szolgálatában. Mikor diadalt diadalra halmozott, csatát csata után nyert, félni kezdtek hírnevétől, népszerűségétől, hatalmától. Egy éjjel orgyilkosok törtek be hálószobájába és a hőst, kit ellenség fegyvere nem birt megsebezni, hitvány, gyalázatos kezek ölték meg. Ki bérelte fel ezeket az embereket, azt sohasem lehetett megtudni. Azonban az bizonyos, hogy nem üldözték őket és büntetés nélkül maradtak. Az özvegy grófné kis leánykájával Prágába menekült, hol nemsokára meghalt. A kis Eleonora ott nőtt fel a prágai udvarban, mint a hercegnő játszótársa. Mindenki szerette szépségeért, kedvességeért, szelidségeért. Később, mikor felnőtt, Katalin királykisasszony mellé osztották be udvarhölgynek.

Most ott állt a szép szöke Eleonora és szomorúan nézett a szemközt álló ifjú arcára.

— Felség! Katalin hercegnő várja önt.

— Miért beszél velem így, Eleonora?

— A felséges úr mára várja Felséged nyilatkozatát, hogy holnap meglegyen az ünnepies gyűrűváltás.

kat, hadi sátrakat, indián tepit és csinos modern pavilonokat, udvarral és étkezővel. Szolgák és munkások foglalkoznak ezek felállításával, szakácsok s pincérek jönnek seregesen ki a városból s a klubtagok fejedelemileg étkeznek a tisztáson körbe felállított asztalokon. Majd esténként felgyul a tábori tűz s a vendégek dalolva, adomázva ülnek körül. A tűz egy óriási amfiteátrum közepén lobog fel, s körülötte hat láb átmérőjű óriási fenyőkből hasított padok terülnek el. A láng pattogva szórja szikráit az ég felé s a csillagok melán ragyognak le a magasságból.

Nem messze van a csapszék, mely állandó vidámság székhelye, különösen, ha megszólal a körrel szemben egy emelvényen álló zongora. De van, azonkívül borbélyműhely, írószató, uszoda, meleg és hideg fürdő, masszírozó s minden egyéb kényelem és alkalmatosság. A vonatok majdnem óránként közlekednek s hozzák az ujonnan érkezőket, nap-nap után egész a befejező előadást megelőző csütörtökig, péntekig, a mikor rendszeren már öt-hatszáz ember van jelen. Az utolsókat külön vonat szállítja ki. Nők azonban szigorúan el vannak tiltva az ünnepélyen való részvételtől.

Szóljunk valamit az előadásokról is. A darabokat rendszerint a tagok egyike írja, míg egy másik meg a zenét komponálja hozzá. Ezek persze mindig tarka-barka látványosságok, a melyek alkalmat adnak a kinálkozó szinpadai hatások teljes kifejtésére. Meseszerű tárgyak képzeletbeli lények, mondabeli állatok szereplésével váltakozik. Egyik egy indián mesét dolgoz fel, melyben a félvad törzs éhség általi halálra van szánva, de egy bagoly megjósolja a szabadító eljövételét. Máskor a gö-

rög hajdankorból merítik a tárgyat s akkor márványtemplomok láthatók a fák közt, Phöbus, Pan, Hermes, Athene s más istenekkel és istennőkkel, szatirokkal és erdei nimfákkal.

Három évvel ezelőtt «Bohemia diadala» cím alatt rendeztek egy nagy színjátékot, melynek költői hangulata különösen illett az erdő keretébe, mert az erdő életét érzékítette meg, a szelek, az elemek, a tűz, az idő és a vállalkozói kapzsiság elleni védelmi harczában. Egymás után vonultak itt el a néző szeméi előtt azok a természeti és kulturerők, a melyek az erdő irtására összeesküdtek. Favágók jöttek fejszéikkel, hogy az erdő hatalmas faóriásait ledöntsék. Igazi szenzáció volt végül a pusztító tűz végigharapozása a meggyult harasztton, miközben az erdő szellemlakói rémüldözve menekültek a veszély elől.

De a szinpadai technika legnagyobb csodáit két évvel ezelőtt a «Baldur fiai» című nagy regényes színjáték produkálta. Az erdő mély és titokzatos sötétjét zöld fény világította meg, melynek tündéri derengésében minden törzs, minden ág élesen vált ki a háttérből. Nagy reflektorok vetették fényüket e mesebeli Midgar földjére, hol a három Norne vagy északi párka ült rúnákkal rótt óriási kötömbökön, míg a fák törzseit ökrök, lovak koponyái, dárdák, pajzsok, nyers bőrök környékezték s a három Norne ünnepélyes igékkel jósolta az emberek sorsát, jövőjét. Majd jött a gonosz szellem Loki, miközben a három párka villámfény cikázása közben tünt tova. A vörös, meztelen Loki, nyakán óriás kígyóval, lángfürtökkel egy megrepedt szikla hasadékából lép elő s mint született ellensége az emberi nemnek s egyúttal

— Eleonora, miért kinez engem? Mikor tudja, hogy csak magát, egyedül magát szeretem. Hát nem emlékszik fogadalmára, esküjére? Hát nem ígérte meg a szegény magyar fogolynak, hogy hű lesz hozzá, hogy szeretni fogja jó és balsorsában egyaránt?

— Igaz, megígértem.

— És nem akarja szavát megtartani?

— Felséges uram, én Hunyadi Mátyásnak, az elhagyott szegény magyar fogolynak ígértem szeretetet, hűséget és nem a magyarok királyának. A viszonyok megváltoztak, Felség.

— De én nem változtam.

— Felségednek is meg kell változnia; nem mondom, hogy szenvedés, fájdalom nélkül megy a dolog, de mégis meg kell lenni. Hiszen én is . . .

— Eleonora, maga sír, hát mégis szeret kissé . . .

— Óh, felséges uram, sokkal jobb lett volna mindkettőnkre nézve, ha Ön meg nem látja az én kicsordult könnyeimet. Most még nehezebb a válasz. De mit tesz az, ha mégis meg kell lenni. Nem gondolkozott-e még Felséged azon, hogy mit mondanának a büszke magyar urak, ha ön a cselh királykisasszony udvarhölgyét akarná trónjára emelni. Nem, Felség, ebbe az elhatározásba összetörhetne a trónus is . . .

— És ha azt mondanám, hogy nem bánom, ha ne-

kem drágább a maga szerelmes hűsége minden trónnál, minden bibornál . . .

Eleonora megrázta a fejét:

— Akkor is azt felelném, a mit az imént mondtam: a szegény fogolynak voltam titkos menyasszonya, a hatalmas királynak visszaadom jeggyűrűjét. Fájdalommal, szeretettel, de visszaadom. Mert nem volnék méltó a Felséged érzelmére, ha elfogadnám azt az áldozatot, a mit az imént felajánlott. Felséged útja a magasba visz, a csillagok felé, mit számít ezzel a diadalmas, fényes úttal szemben egy szegény leány könnye? A könnyek majd felszáradnak, a sebek majd begyógyulnak, lehet, hogy soká, lehet, hogy nagyon sok szenvedés után, de egyszer mégis eljön a megnyugvás, a béke, a feledés. Ez az én sorsom.

— És az enyém, Eleonora! Mi lesz az enyém szeretet, megértés nélkül?

Eleonora büszkén emelte fel fejét:

— A Felségedé a halhatatlanság! Higyje el, hogy én a szenvedés óráiban sok mindent látok, a mi még a jövődé. Felséged neve ott fog ragyogni a történelem legfényesebb lapjain. Elveszít egy gyöngye leányszívet, megnyeri milliók lelkét. Egy gyöngye nő boldogítása helyett országokat, népeket fog szerencsésé, dicsővé és nagygyá tenni. Az én fájdalmas, elgyötört

a gazdagság, a Mammon istene, arany alakjában szórja az egyenetlenkedés és viszály magvait az emberek közé.

Majd harcosok serege kanyarodik le a hegyoldalon, sárkányok és tánczó tündérek tartják felvonulásukat. Az első harcos impozáns alak, s daczosan rázza pajzsát. Többen követik őt s egy pillanat alatt a szín harcias csoportokkal telik meg, a kik fáklyákkal kezökben jobbról és balról sorakoznak, miközben a felgyújtott görögtűz tündöklő sisakjaikra s páncélzataikra veti fényét.

Csatából térnek vissza, vezérük Halmár. Dús lakmározáshoz ülnek, a bor és szerelem dalra tüzei kedvüket. Hordágyon hoznak itt egy megsebesült harcost, a ki utoljára üriti ki serlegét s aztán törött kardját megsuhogtatva, holtan rogy össze. Bajtársai résztvevően hajolnak föléje s a fellegekből a Walkürök dala halatszik.

A harcosok e közben megtalálják a Loki isten által az emberek közti egyenetlenség szítása végett elszórt aranyat s összevesznek miatta. Igazi bajvívás fejlődik ki közöttük, a mikor megszólal a fatetőn a madárfütty s a barbár vitézek fgyelve lecsillapodnak.

De lehetetlen sorra venni az egymást felváltó, tarkább jeleneteket, a tündérek körtánczát, a Baldur istenhez küldött fohászt, melynek végén lángnyelvek csapnak ki a fák közül s tüzet és füstöt okádó sárkány ereszkedik alá a dombon. Az elesett Nidhergy fejét, keresztbe tett lándzsákra fektetve, diadallal hurozolják körül a vitézek s a szörnyeteget ünnepélyesen elégetik, miközben a meggyújtott máglyát győzelmes

kedvben tánczolják körül, röppentyüket eregetnek a levegőbe annak örömeire, hogy a pusztító szörnyetegtől megszabadultak.

Természetesen vidám áldomás fejezi be az erdei ünnepélyt; másnap, vasárnap, hangverseny és díszebéd következik s a délutáni vonattal a vendégek nagy része feledhetlen benyomások emlékével hagyja ott a mulatság színhelyét.

Gyönyörű ünnepe ez az erdőnek a távol Kaliforniában, mely méltóan sorakozik azokhoz a népszokásokhoz és hagyományokhoz, a melyekkel a nyár díszében pompázó erdőt szokták ünnepelni mindenütt a földkerekségen. Talán ma kevésbé, mint régen, de éppen azért az ily példák serkentésül szolgálhatnak arra, hogy ne hanyagoljuk el örömeink legtisztább forrását, az erdőt. A san-franciscoi erdei színjátékok tanulságul vehetők arra, hogy még művészi kedvteléseinkben is haszonnal értékesíthető az erdő, az erdei táj. Angliában is nagy szabású szinpadi látványosságok keretűl használják minden évben a szabad természetet azokban a történeti tárgyú előadásokban (pageant), melyekben a nemzeti mult nevezetesebb eseményeit korhű jelmezekben mutatják be; Franciaországban pedig szintén klasszikus előadásokat látunk rendezni isten szabad ege alatt. Nem üres vád, ha azt állítjuk, hogy a magyar karakter nem eléggé méltányolja az erdő kincseit, hangulatát és szépségeit, pedig a természethez való visszatérés kimeríthetetlen forrása annak a nagy erkölcsi erőtökének, mely a társadalmi munka minden ágában dúsan kamatozik.

V. S.

szivemből fakadt könnyeket e pereztől fogva nincs joga Felségednek letörölni, de ott várnak a szegény szenvedők, az elnyomottak, a szerencsétlenek, kiknek igazságot ad, méltányosságot oszt, kiknek apjuk lesz, apjuk helyett, kik áldani fogják nevét, mikor már teste rég a sírban porlad. És én, én elgyötörve a szenvedéstől, a fájdalomtól, én most azt mondom, hogy jól van, nem bánom. Szívesen áldozom fel boldogságomat, hogy Felséged hatalmát, dicsőségét, erejét ezen az áron megvásároljam. Büszke vagyok szenvedésemre, fájdalomra, lemondásomra. S lelkemen viselni fogom a gyászt komolyan, panasz nélkül, mert az én eremben is dicső katonák, hadvezérek vére folyik és vannak lelki csaták, melyek nehezebbek, súlyosabbak, keservesebbek azoknál, melyeket karddal kezében vív az ember. És én büszke vagyok, hogy végigküzdöttem, hogy megnyertem e csatát.

— Eleonora!

— Felség, a magyaroknak királyi házból származó fejedelemasszonyra van szükségük... Felség, Katalin hercegnő várja önt...

Egy mély meghajlás és a szép szőke leány eltűnt a teremből. Mátyás egyedül maradt. Fialat lelkére rászakadt a boldogtalanság érzése. Ekkor — ekkor sajátságos sugallatként jelent meg előtte az Eleonora által rajzolt jövőendő: igen, szeretet, boldogság nélkül kell befutni

élete útját, de ott áll előtte a fényes út, a halhatatlanság útja! Most már ha elveszett a személyes boldogság lehetősége, hát erre kell rálépnie kevélyen, egyenesen, szilárd, elszánt lélekkel.

— Méltó akarok hozzád lenni, — susogta halkán és arrafelé nézett, hol Eleonora eltűnt. A terem üres volt, ám az ifjú király előtt, mintha ott lebegett volna a dicső női alak közelben és mégis elérhetetlenül, a mint kezével előre és fölfelé mutat a fényes, diadalmas útra, a mely már várja, hívja őt.

Rangkülönbség.

Irta: Gábris István.

A vén tölgyerdő mohos ágait, melyek hosszú évtizedeken át daczoltak az idő szeszélyeivel, egészen fehérre festette a lomhán, sűrű pelyhekben aláhulló hó.

Csend van... Az erdő néma... A vad megáll; ki tudja, tán neki is jól esik e néma csend. Élő lény nem mozog sehol a fáradhatlan erdőlegényen kívül; neki e gyönyörűen zord időben is teljesíteni kell kötelességét. Fegyverét vállán belepte a hó. Lassan, vontatva közeledik az erdő tisztásához, majd megáll, széles melléből egy mély sóhaj, egy kétségbeesett szív sóhaja

Féregpusztító éneklőink gondozásáról.

Irtá: Gyulai Gy. Károly.

Megfelelő fészkelő helyek és eszközök kellő beállításán kívül, a mikről Kukuljevič dr. szakíró társunk «Az Erdő» hasábjaiiban amúgy is részletesebben megemlékezett már, legkivált a téli ellátás, élelmezés, gondozás az, a melylyel zord évszakok folyamán, végtelen jótéteményt mivelünk nemcsak az erdők-mezők nálunk áttelelő hasznos éneklőivel, hanem egyben hasznára vagyunk az erdő, a mező és a kertgazdaságnak egyaránt.

A hazánkban áttelelő hasznos szárnyasvilág túlnyomó részben nem annyira a zord hideg áldozata, hiszen az égbajlathoz hozzászokott, hanem elpusztul inkább attól, hogy az élelemben szűkreszabott tél idején nem képes megfelelően táplálkozni. Itt és ilyenkor van tehát módunk és alkalmunk a szárnyasok sanyarú állapotán tőlünk kitelhetőleg segíteni.

Szigorú telek idején nem csupán a sűrű hólepel halotti takarója az, a mely az élelemkeresés útjait elzárja az állatvilág elől, hanem a jég és a kemény fagy az, a mely kristályjegeezeivel a növényzetet, nevezetesen a fák ágát és kérgét is bevonja s így kivált a rovarpusztító hasznos szárnyasvilág elől a megélhetés útját teljesen elzárja. Ha már most zord évszakok idején jég és hó borította területeken, megfelelő etetőhelyek, házikók, állványok stb. beállításával gondoskodni kívánunk a hasznos szárnyasvilág létfeltételeinek kellő biztosításáról, úgy egyben ellenőrző figyelmet kell fordítanunk arra a körülményre is, hogy a kitett eleség mindig friss, fagymentes, tehát romlatlan minőségben álljon az ének-

lők rendelkezésére. A romlott tápszer élvezetének káros következményeit a hasznos éneklők zsenge emésztőszerve is megérzi s így a fagyos eledeltől, a melylyel pedig inkább segíteni kívántunk rajtuk, seregestül fognak elpusztulni.

Az olyan etető felállítás, a melyet a tél zord szele és hóviharai keresztül-kasul járnak, rendeltetésének semmikép meg nem felel. Az eledelneműt hótól, nedvességtől, szélből egyaránt védett helyre kell tennünk. Először is elsősorban olyan anyagokat kell választanunk, a melyeket a tél fagyja kevésbé veszélyeztet; ilyenek a magtermékek közül a zsiradéknemekben dúsabbak, tehát egyben táplálók is, nevezetesen: a napraforgó, a tökmag, a kendermag stb. Valamennyi olyan termék, a melyet hazánkban szélteben-hosszában termesztenek s a melynek beszerzési ára a lehető legcsekélyebb. Tápláló vegyületeinél fogva, a kereskedelemben szereplő különböző madáreléségfélék is megfelelő szolgálatot tesznek; ámde a hol nagyszámú etetőhely felszereléséről kell gondoskodnunk, ott a madáreléség nagyobb mennyisége nagyobb költséget is okoz; czélszerű tehát, ha esetenként házilag magunk is termeljük s összeállítjuk a madáreléségnek legalább egy részét. Ehhez legjobb anyagot ad a tiszta marha- vagy juh-faggyu, a melyet előbb gondosan kiolvasztunk, azután kendermagot, zabot, kölest, mákot, hangyatojást hozzákeverünk. Az egész keveréket gyengébb tűznél kissé felpiritjuk s a lehült keverékből lepényeket formálunk. Egy-egy ilyen lepény változatos és tápláló csemegetartalma, mindennemű hasznos szárnyasunk téli tápigényeit teljesen kielégíti; e mellett a keveréket alkotó és össze-

tör elő, az erős, bátor fiu feje mellére hanyatlik és sír... sír... zokog... Könnyekkel telik meg az a szem, mely oly sokszor, oly bátran nézett farkasszemet veszélyekkel, a halállal. E perczen, hogy e megható jelenet még ünnepélyesebb legyen, megkondul a nem messze fekvő község kis harangja. Péntek van... s délután 3 óra... A nagy fiu térde megsuklik, akaratlanul emeli le hólepte kalapját, keresztet vet s buzgón imádkozik; ez az ima mintha megszüntetné egy pillanatra a keblében dülő vihart; fölemelkedik, de ekkor szemébe ötlík egy százados cser repedezett kérgébe vésett szív, az abban lévő két betűvel; fejét lehajtja, de nem sír többé. Arczán a bátor elszántság kifejezésével leemeli válláról fegyverét és önkénytelenül rebben el ajkáról:

— «Ő megbocsát, el fog feledni, hisz Ő volt életem egyedüli öröme, az Ő képével akarok átmenni az igaz Bíró elé!»

Lassan felhuzza a jobb eső kakasát... keze sem remeg, nyugodt, mintha már nem is lélezne... majd lehajol, megsókolja a vén cserfába vésett szívet, boldogsága egyetlen tanuját... A mély csendben egy dörrenés, utána ismét csend, néma csend s csak a szomszédos fákról a megriadt varjúk vésztló kár-kár kiáltása hallszik... A hó pedig esik lombán s eltemeti az előbb még oly életerős fiu holttestét, ki eldobá ma-

gától az életet, melytől már nem volt mit várnia... Csendes, rémségesen csendes az erdő. Már alkonyodik erősen, de a hó még mindig esik s fehér leplebe takarja az alatta örök álmát alvó s immár boldog erdőlegényt. Belepte a hó egészen, s ha mély-sebéből, melyet a golyó bal mellén ütött, nem szívárogná piros vére, hogy a szűzhavat vörösre fesse, bizony senkinek se tűnne fel az a hólepte tömeg, mely alatt egy fiatal lélek hüvelye pihen.

De hallga... ismét nesz... Gyors lépések zaja zavarja meg a fenséges természet néma csendjét... Ki lehet az, ki ily időben a vadonba merészkedik? Most félre hajtja a cserjék ágait és megjelen egy észbontóan mélytűzű fekete szempár, a hidegtől és sietségtől a természetesenél is pirosabb arczzal, mely vastag hollófürtökkel van koszoruzva. Óvatosan körültekint, de gyermekarczán csalódás tükröződik vissza s akaratlanul ejti ki e szavakat:

— Nem jött volna el!?

Most szeme a hóban lévő piros foltra esik s rosszat sejtve, siet előre... Madonnaarcza ijedséget árul el; majd letérdel, kis kacsóival elkezd kaparni a havat s egy szivettépő sikolylyal a holttetemre borul, csókolja és könyüvel áztatja a hideg márványarczot, szeretné életre költeni, de már késő; az imádott férfi elköltözött

tartó tápláló zsiradék anyag, a téli fagy erejének is ellentáll s így a tápszer gyors romlandóságát megakadályozza.

A külföld egyes városaiban, a városból naponta ki-fuvarozott szemétanyag a város külterületein, esetleg jó szolgálatokat tehet a hasznos éneklőknél is. Zürich városa Svájcban ez úton gondozza éneklőit télvíz idején. Ám az ilyen szemételepeken rendszerint nagy-számu varju, szarka, sőt emlős ragadozó is terített asztalt keres és talál az év minden szakában, e mellett a szemétanyagban rendszerint túlnyomó a bomlásnak induló, tehát romlott eleségemű, a mivel aztán a hasznos, ámde kényes szervezetű éneklőnek korántsem teszünk jó szolgálatokat.

Az etetőket lehetőleg olyan pontokon állítsuk fel, a hol azok közvetlen közelében elegendő számu terebélyes fa és elágazó bokornemű, a minden neszre fölrianó madárseregnek mindenkor menedékhelyet nyújthat.

A gondozásunkba vett hasznos éneklőszárnyasok egyik-másik faja örömet ellakmározgat egy-egy szalonna és husdarabkán is. Ám az ilyesmit mindenkor az etetőhely tiszta, száraz aljára kell helyezni, a hol azt kevésbé fenyegeti a megromlás veszedelme s a honnan egyben egyéb illetéktelen rablóféle sem fogja azt minduntalan elorozni. A szárnyassereg, ha egyszer az etetőhelyhez szokott, mindig résen lesz s így gondoskodik maga arról, hogy a reá váró csemegét a romlás vagy az elrablás veszedelme ne fenyegeesse.

A nagyobb hus- és szalonnadarabokat drótra aggat-hatjuk; a szárnyas ezuton is csipegethet azokból, míg a kóborló eb vagy macska ezuton nehezebben férköz-

hetik az ilyesmihez. Nagyobb területen egyetlen közös nagy etetőhely felállításával vajmi csekély eredményt érünk. A különböző szárnyasfélék civitődnek egymással, kölcsönösen elzavarják egymást; míg ellenben, ha több kisebb méretű etetőt állítunk fel számukra, családonként mintegy összetömörülve, az együvé tartozó, összeférhetőbb természetű szárnyasok mindenesetre ugyanegy helyhez szoktathatók.

Hasznothajtó éneklő szárnyasaink csoportjából a mindenevők, a rovarévők, a magevők, a bogycsevők stb. egyaránt néhány fajjal képviselve, tél idején is nálunk maradnak. Az egyes etetőhelyek beállításánál figyelemmel kell tehát lennünk a különböző madárfajok természetsszabta szokásaira is. Az itt áttelelő mindenevők közé soroljuk: a seregélyt, a varjakat, a szarkát, a szajkómátyást stb. Ha ezeket, de kivált a seregélyt óvni akarjuk, teljesen elegendő az, ha főtt husneműt, kenyérdarabkákat és sült burgonyát helyezünk ki számára. A fagyos anyagot tüstént ki kell cserélnünk. A hol a szárnyas az etetőhelyhez szokott, ott erre rá sem kerül a sor.

A magevők liszt- és olajtartalma magnemek adagolásával láthatók el bővebben. Ezek közé soroljuk a pacstírákat, a pipiskét, a rigókat, a pintyeket, sőt a foglyot is.

A vegyesen magneművel és rovarokkal táplálkozó szárnyasvilág a megfelelő magnemekeken s illetőleg szemes eleségen hivül, hangyatojást, szalonnadarabkákat, főtt húst is kaphat. Ide sorolandók: a harkályok és a czinkefélék; tehát a leghasznosabb rovarirtók.

A vegyesen bogycsevőkkel, magvakkal, rovarral,

e siralomvölgyből... Kétségbeesésében a megholt ruháját szakgatja, melyből egy papír esik ki, a melyen a szegény boldogtalan fiu búcsuzik az életétől s az ő reménytelenül szeretett földi angyalától.

Nem volt e hideg papíron sok. Nem voltak czifra, szép szavak; egyszerű és nyílt volt az, mint a ki írta... Csak ennyi volt rajta:

«Comtesse!

Ön tudja, hogy nem tehettem másképp. Más a mi világunk. Hogy is tudtam valaha hinni azon balga reményben, hogy legyőzve a fennálló akadályokat, valaha a környék tündére az enyém lehet. Legyen boldog! Én tudom, hogy megérdemli. Felejtse el azt a balga erdőlegényt. Isten vele!»

De figyelem, ismét egy jövevény. Egy magas, idős úri ember, ki már messziről elárulja a legszigorubb arisztokratát. Leányát keresi s midőn meglátja, ajkát ép kemény dorgálásra akarja kinyitni, midőn a fiatal leány egy halk sikolylyal visszafordul; arca fájdalommal, de egyuttal bátorságot is árul el... Egy pillanatilg tétovázik, aztán fölkapja a tetem mellől a fegyvert... egy dörrenés... egy velőtrázó sikoly s mire az Apa leányához ér, megakadályozandó szörnyű tettét, az már átszellemült mosolylyal egy más Apa karjaiba készül...

Üvegesedő szemeivel Atyjára mosolyog s elhalóan sutogja:

«Az életben nem akartad, hogy az Övé legyek, tettem legalább szerelmem mellé jó Atyám és én imádkozni fogok érted odafönn.»

Csend van újra, néma csend. Csak egy megtört Apazokog két halottja fölött kétségbeesetten... S a hó esik sűrűn, lomhán és ráborítja szűzi leplét a két szerelmesre, kik a földön nem lehettek egymáséi.

*

A harangok zúgnak. A száraz fagyos szél süvöltve, zörögve vágta a kökeményre fagyott föld felett, míg az erdő százados tölgyeibe nem ütközik; itt aztán megtörik ereje.

Ma van halottak napja...

Egy feketébe öltözött, őszbe csavarodott, megtört öreg úr lépked lassan az erdei uton, utána pedig csendesen ballag óriási koszoru alatt görnyedezve hű öreg komornyikja. Neki is van két halottja; ezekhez jött...

Az úttól pár lépésre szépen gondozott kis virágos kertecske közepén egyszerű karrarai márványoszlop áll, tetején két csokolózó gerliczével, alatta két keresztnev.

A síron túl már nines rangkülönbség.

szemeseséggel táplálkozó szárnyasok, reszelt sárgarépat, szárított, aszalt gyümölcsfélét s némi főtt husnemüt kaphatnak. Ebbe a csoportba sorolhatjuk a fekete-rigót és a selyemfarkut (csonttollú madár, néhol fenyőmadár).

A rovarrevők csoportját a remek tollu jégmadár, az ökörszem és a billegények képviselik. A lisztkukac, a hangyatojás s némi husnemű, mindenkép elsőrangú csemegét szolgáltat számukra.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay Emil* m. kir. gazdasági felügyelő.

Kacsatenyésztés alapszabályai:

1. A kacsatenyésztésből nagy jövedelmet akkor remélhetünk, ha tenyészetünk jó tenyészállatokból áll.

2. A tenyészállatok lehetnek jól kiválogatott nagy testű, fehér tollú hazai kacsák, tiszta vérű pekingi kacsák, avagy ezek keresztezési ivadécai.

3. Ha keresztezési ivadékokat tenyészünk, akkor minden harmadik évben a tojók számához képest új telivér pekingi gácsérokra kell gondoskodnunk, mivel ha a vérfelfrisítést ez időközökben elmulasztjuk, kacsáink igen elkorcsosodnak, aprók maradnak.

4. Más külföldi nemes kacsafajtát a pekingin kívül nem ajánlok, mert a többi fajta nem gazdasági fajta, szemnek szép ugyan, de hasznot nem hajt.

5. Ha a kacsatojásokat hűvös helyen tartjuk 3 hetes korukban is alkalmasak kikeltésre, ennél idősebb tojás már e célra nem jó.

6. A tojásokat naponta össze kell szedni s azokra a hó és nap számát felírni. Keltésre a 45 milliméternél kisebb átmérővel bíró tojás nem alkalmas.

7. A kacsák kivéve a késői kelésűeket, következő év tavaszon tenyészképesek. A gácsért hápogó, a tojót sivító hangjáról lehet legbiztosabban megismerni.

8. A kacsatojásokat tyúkokkal és pulykákkal célszerű keltetni, a kacsakotló ritkán válik be.

9. A kacsatojásból a fiókák 28 nap múlva kelnek ki.

10. A kacsatojások keltésideje alatt hetenként 1—2-szer langyos vízzel megnedvesítendők, hogy a tojás túl-nagyon ki ne száradjon.

11. Egy kotló alá csak annyi kacsatojás helyezendő, a mennyit a kotló jól betakarhat.

12. A kacsatojások az elültetés után 6 nap múlva elsötétített helyiségben meggyújtott lámpa előtt megvizsgálandók s ha még ekkor tiszták, a kotló alól ki kell azokat venni.

13. Egyszerre legjobb 2—4 kotlót ültetni kacsatojásra, mert az így egy napon, egy órában megültetett kotlók alól a kiszedett üres tojások után a jó, a megfogamzott tojásokat összecsapathatjuk kevesebb kotló alá s a tojás nélkül maradt kotlók alá újabb friss tojásokat rakhatunk.

14. Keltésre való tojást postán vagy vonaton mint csomagot ne hozassunk, mert a tojás a rázás következtében nagyobb részt elveszti csiraképességét.

15. A kotló fészket úgy kell elkészíteni, hogy annak aljába 10 cm. vastag gyepszeletet teszünk s arra egy kevés szalmát szórva rakjuk a tojásokat. A gyp nedvessége párát fejleszt s így a tojások héja nem szárad ki tulságosan.

16. Hogy a tojások termékenyek legyenek, egy gácsérra 6—8 tojónál többet ne számsítsunk.

17. Ha a kacsákat télen meleg ólban tartjuk s naponta reggel meleg és lágy, este pedig szemes takarmánnyal etetjük, akkor azok kora tavasszal, sőt már februárban is el kezdenek tojni.

18. A jól gondozott kacsá 30—80 tojást is tojik évente.

19. Minél korábban tudunk fiatal sütni való kacsákat piacra vinni, annál nagyobb lesz a kacsatenyésztésből a jövedelmünk.

20. A korai kelésű fiókák meleg helyiségben nevelendők s csirázott árpával, tengeridarával és főtt zöldségfélével etetendők.

21. Mivel a kacsák igen szeretnek nehezen hozzáférhető helyekre tojni s így sok tojás kárba vesz, a tojókat reggelenként ki kell tapintani, vajjon tojások-e vagy sem? A tojások külön helyre zárandók, a hol megtojnak s a tojásokat ott összeszedjük.

22. Mihelyt a kacsa-fiókák teljesen kitollasodnak, azonnal el kell azokat adni, mert akkor olcsóbban is eladva őket jobban jövünk ki a pénzügyi számításal, mint ha a sokat faló állatokat még hónapokon át tartjuk.

23. A nagyon sovány és testhibás kacsákat a tenyészésből ki kell küszöbölni, a betegeket pedig levágni és elégetni.

24. Az ólak, kotló-fészkek, etető és itató edények a legnagyobb gonddal mindig tisztán tartandók.

25. A tisztaság a legjobb ovószer a ragadós baromfi-betegségekkel szemben.

26. Az ólak nyáron át 6% karbolos mésztejjel havonta, télen pedig minden két hónapban egyszer meszelendők.

27. Az etető, itató edények és kotló-fészkek mosósódás forró lúggal havonta egyszer lemosandók.

28. Alomnak legjobb a tőzegpolyva, de jó a homok is.

29. Kis helyen sok állatot össze ne zsúfoljunk, mert ezek közt hamar kitör egyik-másik ragályos betegség.

30. Ha baromfiaink pusztulni kezdenek, állatorvost hivatni el ne mulasztssunk, mert holmi babonásra okos ember nem ad semmit. *Hreblay Emil.*

Tyukászatok tanulmányozása és kereskedelmi tyukászat berendezése.

Kérdés: Szándékom tyukászattal foglalkozni és pedig olyformán, hogy tenyészténék és hizlalnék is s ha aztán a vállalkozás eredményt mutatna fel, nagyban foglalkoznék a dologgal.

Méltóztassék tehát velem közölni, hogy kihez kell ez iránt fordulni, a hol kellő anyagot kaphatok s ad-e az állam keltető gépeket, hol lehet Gödöllőn kívül még

berendezéseket megtekinteni, a melyek alapul szolgálnának a nálam berendezendő tenyészde és hizlaldákoz.

K. B.

Felelet: Olyan tyukászat, a mely tenyésztéssel s nagyban hizlalással s értékesítéssel foglalkoznék, sem nálunk, sem máshol alig van s ha van is, csak ideig-óráig állhat fenn, mert a tenyésztés és a kereskedelmi hizlalás egymást teljesen kizárja. Kicsiben ezt meg lehet tenni, de nagyban nem. Sok oka van ennek, de azok itteni elsorolására helyünk nincs, de ennek itt úgy sem volna czélja, inkább arra óhajtunk választ adni, mit csináljon egy olyan kezdő tervező mint ön, a ki a tyukászatot, a mit levele bizonyít, csak annyiból ismeri, hogy evett már sokszor csibét rántva, sütve s tudja azt is, mi a tojás, de egyébként a tyukászattal úgy van, mint a géprepüléssel, avagy a léghajózással, hallott róla, talán látta is, de repülni, ha egy ilyen masinára felkaphatna, még sem tudna.

Ez is veszedelmes lenne, de a tyukászat is veszedelmes, ha az ember azt hiszi, hogy néhány telep futólagos megtekintésével, néhány jó baromfi beszerzésével s az államtól esetleg ingyen kapott keltető gépekkel, már megvan a biztos jövedelmű tyukászat, a hol a tyukok csak tojnak, a keltető gépek örült pontossággal ontják a csibéket s azokat pár hét alatt jól felhizlalva drága pénzen el lehet adni s a jövedelemből pár hétig szépen lehet lesz nyaralni, vagy üdülni.

Hát uram, ez nem így van. A tyukászat nem oly könnyű dolog. Nagyon nehéz ez s a mi a fő itt, előbb hosszú éveken át inasnak kell lenni s csak azután foghat az ember nagyobb vállalkozásba, mert ha gyakorlat nélkül, elméleti tudás nélkül fog az ilyesmihez, úgy jár, mint ezer más vállalkozó, a ki csak nálunk is, belebukott tervébe s anyagi kárt szenvedett.

Ettől mi mindenkit óvunk s inkább ne legyen ilyen tyukászat, maradjon minden úgy, a mint van, legyen hazánk modern tyukászat nélkül még vagy száz évig, de ne menjen egy vállalkozó se e miatt tönkre.

Azzal kell tehát először tisztába jönnie, mihez van nagyobb kedve, a tenyésztéshez-e vagy a hizlaláshoz. Az előbbi nehezebb dolog, az utóbbi könnyebb. Ha a tenyésztéshez akar fogni, akkor az olyan telepeken, mint a gödöllői állami, a győri Lóra-telep és a kassai Répászky-féle telep, hónapokig kell tanulnia s csak ezután rendezhet be magának hasonló, vagy még tökéletesebb telepet. Az állam nem ad az ilyenhez semmit. Mindenkinek a saját anyagi erejéből kell azt berendezni s vezetni, ha azonban a köztenyésztésre alkalmas tenyészbaromfiakat nevel s azokat az államnak megvételre ajánlja, az állam szakközegei által bizonyosan öntől is fog méltányos árakon tenyészanyagot vásároltatni.

Ha pedig baromfi-hizlalással szeretne inkább foglalkozni, akkor azt ajánlom, hogy lépjen be valamelyik hazai nagy kiviteli baromfi-hizlaldába munkásnak s ott dolgozzon a téli szezonban pár hónapig s ha ezt a mesterséget megtanulta, akkor nem fog rászorulni a mi tanácsainkra, akkor érteni fog a dologhoz.

Végre ajánljuk, hogy a hazai magyar baromfi-tenyész-

tési irodalmat tanulmányozza át; az erre vonatkozó szakkönyveket a Pátria könyvesházban, Budapest Üllői-út 25 szám, rendelheti meg.

Egy ilyen fontos, életbevágó s anyagilag nagyobb tőkét igénylő vállalatba az ember csak úgy hübelebalázs módjára nem ugorhat bele, azt jól kell érteni, hogy balul ne üssön ki a vállalkozás. (bl.)

Kerti szőlőket kell-e befödni? *Kérdés:* Vettem egy házat, a melyhez egy negyed holdnyi kert is tartozik. Ebben a kertben a déli palánk mentén 150 tőke kerti szőlő van. Ezek már 15—20 éves öreg fás tőkék, be kell-e ennek a télire fődve lenni és ha igen, mi a czélja a befödésnek?

J. I.

Felelet: Ott, a hol a szőlőtermesztéssel rendszeresen foglalkoznak, elmaradhatatlan munkát a szőlőnek télire való befödése. Levélhullás után, nem ritkán az első hó leesésekor a gondos szőlőgazda a területnek megfelelő számú napszámot fogad s befödi a szőlőjét. A befödés maga nem áll másból, mint a sorok közti földnek a közvetlen szomszédos kétsor szőlőtökére való egyenletes felhányása. Az illetén munkát eredményezi aztán, hogy a sorok között árok, a szőlősorokon pedig felhányt halmok lesznek. A szőlőnek ősszel való befödése kiváltképp hegyes, hidegtelű vidékeken indokolt. Ilyen helyeken megvan védve a tőke az elfagyástól s az ólmos esők ártalmától. Sokan hiszik azt, még a legjobb szőlőgazdák is, hogy a szőlőbefödés csak arra való, hogy a tőkét, csapot az elfagyástól védje. Pedig annak más czélja is van. Igaz, hogy elfagyhat a tőke, a vessző, hideg télen át betakarva is, de ez csak ritka télben és csak fiatal ültetésű szőlőkben fordul elő.

Tudjuk, hogy vannak tőkék, melyek nem befödve, de még kapálva is alig vannak és nem fagnak ki, különösen az öreg tőkék. De tudnunk kell azt is, hogy a szőlő az, mely megkívánja a jó művelést. A szőlő befödéséről elmondhatnánk, hogy okvetlen nem szükséges, azonban a szőlő okszerű művelésénél elmaradhatatlan. A szőlő talaját ugyanis nem áll módunkban úgy művelni, mint egy szántóét. A szőlőben csak kapával lehet dolgozni és épen azért a talaj megművelése is fogyatékosabb. Hogy ezen fogyatékos talajművelésen segíthessünk — van szükség okvetlenül a szőlő őszi befödésére. A szőlő földjének ezen őszi megmunkálásának hasznáról s előnyeiről talán fölösleges szót is ejteni.

Így haszonnal jár a kerti szőlők, sőt az egyes tőkék befödése is. Pedig vajmi ritka azoknak a kerti szőlőknek a száma, a melyek őszi befödésben részesülnek s azért olyan elmaradottak a legjobb helyeken is; fölnyurgulnak és vagy terméketlenek, vagy hitvány gyümölcsöt hozók. Ki tagadhatná, hogy más a jól művelt szőlő és más a kevésbé munkált szőlő hajtása és termőképessége. Kertiszőlőtulajdonosaink nagy része a szőlőművelésnek csakis a legszükségesebb munkálataira szorítkozik, míg egyes termelőket, csak nagyon is harmadrangúaknak tart. Pedig a kertiszőlők terméketlensége, éretlensége, elsatnyulása, ha a tőke egyébként megfelelő

talajon áll, kizárólag és egyes-egyedül a rossz megmunkáltatásnak tudható be.

Öreg tőkét tehát okvetlenül fedje be és azok gondozására és karbantartására kérjen tanácsot egy ottani kertésztől. Ezt az öreg tőkék megérdemlik és meg fogják hálálni.

(bl.)

Különfélék.

Sebesség. Egy gyenge szél másodpercenként 5—6 méter, szélmalomnak való jó szél 7·62 m., friss tengeri szél 10 m., vihar 25—30 m., viharhullám a sík tengeren 21·8 m., orkán 40 m., fákat kitépő orkán 45 m. utat tesz meg, míg a nap légkörében a vihar 402,000 méter gyorsasággal halad. A kémények légvonata másodpercenként 3—5·5 méter.

A Föld esése a Nap felé másodpercenként 0·003 m.; szabadesés a Hold felületén másodpercenként 1·61 m.; szabadesés a Föld felületén másodpercenként 9·81 m.; szabadesés a Nap felületén másodpercenként 269·77 m.; dobás, mely a testet a Föld vonzásköréből kiragadná, másodpercenként 11,700·00 m.; dobás, mely a testet a Nap vonzásköréből kiragadná, másodpercenként 608,000·00 m.; a villám gyorsasága egy napfoltban másodpercenként 200,000,000·00 m.; a hulló csillagok gyorsasága másodpercenként 50,000·00 m.; sebes folyóvíz gyorsasága másodpercenként 4·00 m.; alpesi patak gyorsasága másodpercenként 14·30 m.; eső cseppek gyorsasága másodpercenként 11·00 m.; a Földnek az egyenlítőnél saját tengelye körüli forgása óránként 1600 km.; a Holdnak ugyanazon forgása óránként 3638 km.; a hang sebessége száraz levegőben másodpercenként 18·25 m.; vízben valamivel több mint 73·00 m.; fémhuzalban pedig mintegy 5140·00 m.; a villamosság a föld körül huzalokban másodpercenként 63,150 km.; míg a fény másodpercenként 300,000 km. utat tesz meg.

Oriási óra. Nemrégiben New-Yorkban (Amerika) a Metropolitan biztosító társaság palotájának a tornyára egy óriási órát szereltek fel. Ennek az órának a mutatóit előzőleg kipróbálás végett egy óragyár épületére helyezték fel; a mutatók oly nagyok, hogy forgás közben az épület három emelete előtt vonultak el és ha a mutatók egyike egy ablak elé ért, úgy azt teljesen elfedte a világosság elől. A nagy mutató az óra közepétől a mutató hegyéig valamivel több mint 4·5 méter és a másik oldalra kiterjedő ellensúly gyanánt szolgáló meghosszabbítással együtt a mutató egész hossza több mint 6 méter. A kismutató természetesen rövidebb; ez csak 3·5 méter. Miután a nagymutató hegye óránként csaknem 57 méter hosszú körutat tesz meg, ennél fogva másodpercenként 15·5 milliméter gyorsasággal halad, a mit azonban a földről nem lehet észrevenni, mert az óra 122 méter magasan van elhelyezve. Este mikor az óra számlapja villanynyal ki van világítva, tiszta időben állítólag 5 kilométer távolságról is meg lehet a mutatókat látni.

A gyáva oroszlán. Az emberiséggel majdnem egyidős hagyomány, az oroszlán bátorsága mesének bizonyul. Legujabban ugyanis azt vették észre az emberek, mint a Metropolitan Magazineban egy természettudós írja, hogy az oroszlán semmiképen sem az a bátor állat, a melynek évezredekken keresztül tartották. Soha sem ugrik át a falon, ha előbb nem tudja, hogy mi van mögötte. Egy papirosfal elegendő volna arra, hogy egész csordát megvédjen a támadásától, ha az állatok az ordításától meg nem rémülnének. Azonban ez újabb fölfedezés mellett jó, ha az európai gyarmatos nem nagyon bízik az oroszlán állítólagos gyávaságában. A zámbezi partja mentén különös fajtájú, apró termetű oroszlán honos, a mely csoportosan vonul ki, hogy a beneszülöttek falvait és a vasutépítkezéseknél alkalmazott munkások táborát megtámadja. Ezen kívül Rodéziában nagyobb fajtájú oroszlán él, a mely ugyan általában nem támadja meg az embert, de láttára a legkisebb félelmet sem mutatja. A rodéziai oroszlán, ha az embert megpillantja, lefekszik a földre és farkát élénken csóválva, a fejét az első két lábán nyugtatja s lesi minden mozdulatát. Csak akkor emelkedik ismét föl, mikor az ember már jó messze elhaladt mellette; de a szemével addig kíséri és lesi, míg csak láthatja.

Ha az oroszlán támadásairól rendes statisztikát lehetne vezetni, bebizonyulna, hogy száz széttépett európaiból kilenczvenöt a saját vigyázatlanságának áldozata, mert az oroszlán láttára, a helyett, hogy útját nyugodtan folytatta volna, megrémülve futásnak iramodott. A menekülés látszata fölingereli és böszíti a hatalmas állatot és két három ugrással a rohanó után ered, a kit ezután többnyire el is ér a végzete. Az apró zámbezi oroszlánon kívül, a mely vakmerően támadja az embert és egész falvakat kipusztít, úgy mondták, még egy más nagyfajta oroszlán is van ezen a barátságtalan vidéken, a mely állítólag kizárólagosan emberhúsból él. Ez azonban utóbb mende-mondának bizonyult. A szerescenek között ugyanis az a mese van elterjedve, hogy mikor a nagy és erős oroszlánok megöregedtek, elvesztették a testük rugalmasságát és nem tudták többé a vaddisznót és őzet megkergetni. Könnyebben megszereshető zsákmány után néztek és megtalálták az embert. Mikor az első embert elfogyasztották, annyira ízlett nekik a húsa, hogy elhatározták, hogy ezentúl csakis emberhússal fognak élni. Az első telepítvényesek aránylag csak rövid ideig lakják még Rodézia vidékét és így nem volt sem alkalmuk, sem idejük, hogy a vadállatok életszokásait alaposan kifürkészszerűk. Eddig a vadállatokról jófórmán csak annyit tudtak, a mennyit Európában meséltek róluk. Ők az oroszlánt a magukkal hozott legendákból ismerték és eleinte rettegő bámulattal csodálták a bátorságát. Később azonban az állatok királya teljesen elvesztette szemükben a becsületet, mivel kitudódott róla, hogy egérre és patkányra is vadászik. Az állatok királya, a hatalmas, bátor oroszlán órákig türelmesen ül a sziklán és lesi az apró állatokat. Ez a kedvtelés, a melyet a legtöbb macska is megvetne, valóban nem királyhoz méltó szórakozás.

Mikor igyunk. Újabb időben az orvosok arra figyelmeztetnek, hogy nem czélszerű evés közben inni. Az evés előtti ivás csökkenti étvágyunkat; különösen tapasztalható ez gyermekeken, ha evés előtt hideg vizet isznak. Evés közben se igyunk se szeszes italt, se vizet. Közvetlenül evés után se igyunk, mert ezzel higitjuk a gyomor emésztő nedvét és csökkentjük a gyomor emésztő képességét. Negyedórát várjunk s csak azután enyhítsük szomjunkat. Nagyobb lakoma alkalmával ihatunk egy kevés bort. De ezzel nagyon mértékletesen éljünk és úgy tekintsük a bort, mint fűszert, melyből a sok megárt. Borral ne csillapítsuk szomjuságunkat. Rubner berlini tanár megemlíti, hogy nem minden ital való minden ételhez. Szerinte víz és sör kevésbé alkalmas zsíros ételekhez, mint a több alkoholt tartalmazó bor. Olyan országokban, a hol sok sört isznak, aránylag kevesebb zsíros ételt fogyasztanak, mint oly országokban, a hol sok bort és pálinkát isznak.

Ártalmas-e a kemény tojás? A keményre főtt tojás gyakori fogyasztását ártalmasnak mondani épenséggel nem lehet. A kemény tojás épen olyan tápláló, mint a lágy tojás, csak hogy a keményre főtt tojás nehezebben emészthető s így a gyomornak sokkal több munkát ad, mint a lágy tojás. Nehezebben emészthető a keményre főtt tojás azért, mert a gyomor emésztőnedve nehezebben járja át a kemény tojás nagyobb darabjait, mint a lágy tojás folyékony tömegét. A ki tehát kemény tojást eszik, annak jól meg kell rágni azt, hogy az emésztés folyamata könnyebben menjen véghez. Jól meg kell rágni azért, mert a kemény tojás rugalmas s ha darabjait nem rágjuk apróra, úgy az nagy darabokban préseltetik át a bázrsingon s ezeket a nagy, ruganyos tojásdarabokat a gyomor emésztőnedve szétbontani csak nehezen tudja.

Időjelzés. A «Meteor» 1910. évi november hóra a következő időjelzést teszi közzé:

November havának változási napjai 1, 2, 3, 4, 10, 12, 15, 17, 26, 28, 29 és 30-ra esnek. Ezek mindjárt eleintén felette változatos időjárást ígérnek, mert a hó elején Mars, Jupiter, Merkúr és Venus egymás után kerülnek együttállásba a Hold- és Földdel, tehát egymás befolyását keresztezik; ehhez járul még az, hogy 2-ikán egy nálunk nem látható részleges napfogyatkozás is lesz. 3-ikán Merkúr Venussal, 4-ikén Mars Jupiterrel áll együtt és így e napoktól elég meglepetést várhatunk s nem lehetetlen, hogy már ekkor téli jellegűvé válik az időjárás, ha csak egy nagy kitörés a Napon nem rontja le a bolygók ezen egymást keresztező befolyását.

A 10-iki változási nap nem igen fog nagyobb befolyást gyakorolni, úgy, hogy november havának az az időköze ígérkezik legállandóbbnak.

Erősebb változást hoz a 15-ike hideg, a 17-ike csapadékos jelleggel, mely utóbbin már hó is lehet.

A hideg jelleg kevés változással e hó végéig kitartónak ígérkezik, ha napkitörések nem zavarják ezt a befolyást.

Humor. Tanító: Mi egy késnek a főkelléke? Nos? Mondd meg te Pista, hogy miért tartja apád a kését? Pista: Mert dugóhuzó van benne.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy főlősleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. J. Napilapokat mérsékelt áron — tudunkkal — csak káoszínókban és kávéházakban lehet kapni, de természetesen csak olyanokat, a melyeket ott már kiolvastak s ezekért is rendszerint személyesen kell elmenni, vagy valakit érte kell küldeni.

Sz. J. Az erdőöri szakiskolákban az «Erdőör» czímű tankönyvet már nem használják s jelenleg nincs rendszeres tankönyv, mert a tananyag megállapítása most van tárgyalás alatt. A szakiskolai tanulók ez idő szerint sokszorosított kéziratokból tanulnak; ilyet talán a vadászterdői m. kir. erdőöri szakiskolánál kaphat; forduljon ez iránt levélileg a szakiskola igazgatóságához.

Sz. J. 1. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. 2. A fizetésről szóló nyugtákra önök tartoznak bélyeget ragasztani.

P. J. Kérjen levelező-lapon a m. kir. állami rovtartani állomástól (Budapest, II. Debrői-út 13. szám.) a vértetű irtására vonatkozó utasítást; ezt onnan díjmentesen megküldik.

K. J. A kért pénztintet nem ismerjük s így megbízhatóságáról nem nyilatkozhatunk. A 10 fillért lapunk javára bevételítettük.

HIRDETÉSEK

Közlemény.

Az Országos Erdészeti Egyesület, mint lapunk kiadó-tulajdonosa annak idején azoknak a vármegyéknek, melyek az összes járási erdőörök részére lapunkra előfizetnek, azt a kedvezményt helyezte kilátásba, hogy erdőöri állásokra kiírt pályázataikat a lap díjmentesen fogja közölni. Az egyesület igazgatóválasztmányának határozatából ez a kedvezmény 1911. évi január hó 1-től kezdve oda módosul, hogy csak a 15 garmond sort, vagyis a kéthasábos (90 mm.) szélességben, 70 mm. magasságot meg nem haladó hirdetések, illetőleg hirdetésrészletek közöltenek díjmentesen, az ezen felüli terjedelemtől ellenben a rendes díjak fizetendők.

Az Erdő kiadóhivatala.

Eladó vizslák.

2½ éves, nőtény, fehér, zsömlyeszínű nagy foltokkal, kitűnően áll, keres és aportíroz minden kis vadat. Szarvas és vaddisznó vércsapán biztosan halad és kitűnően állít, ára 120 korona.

Öthónapos, fekete, rövidszőrű, him, gyönyörűen keres és aportíroz kisebb vadat, ára 30 korona.

Érdeklődők forduljanak az alábbi czímhez: Siskovits József erdészsegéd, Császárs (Komárom m.). (3. II. 2.)

39 éves, erőteljes, nős, r. kath. vallású, szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot és egy mészkőbányát önállóan kezel, irodai munkálatokban jártas, beszél, ír magyarul, tótul és szóban németül, hasonló, vagy megfelelő erdőaltisztii állást keres. Czime a szerkesztőségénél.

(4-2.)

617/1910. sz.

Pályázati hirdetés.

Sopron vármegye tekintetes közigazgatási erdőészeti bizottságának megbízása alapján az ágfalvi és nagy-czenki kerületi erdőőri állásra 800 korona évi fizetéssel ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 35 évnél nem idősebb szakvizsgázott erdőőrök.

A kérvényhez csatolandó 1. erdőőri szakvizsga bizonyítvány, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyítvány, 4. szolgálati bizonyítvány, 5. erkölcsi bizonyítvány. A magyar nyelvnek szóban és írásban való tudása elengedhetetlen kellék, a német nyelv tudása pedig előnyt biztosít a pályázónak, azért a folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni köteles.

A mennyiben szakvizsgázott egyén nem pályázik, jó minősítéssel bíró kiszolgált katonaltisztek és csendőrök kérvénye is figyelembe lesz véve.

5.)

M. kir. állami erdőhivatal.

17851/1910. sz.

Hirdetés.

Brassó szab. kir. város erdőgazdaságánál három II-od oszt. erdőőri állás kerül betöltésre.

Évi fizetés 800 korona, igény a városi szervezeti szabályrendelet 116. §-ában meghatározott pótlékre természetbeni lakás és ruházat, 12 korona évi csizma-átalány és 24 ürméter bükkdorongfa.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik, a melyre kielégítő szolgálattétel után a véglegesítés következik.

Az erdőőri szakvizsgát letett pályázók felhivatnak, hogy sajátkezüleg írt pályázati kérvényüket, nyelvismerteik felemlítése mellett, egy erkölcsi, egy szolgálati, valamint egy főorvosi bizonyítvánnyal felszerelve a városi erdőhivatalnál Brassóban legkésőbb 1910. évi november hó 15-ig nyujtsák be.

(6.)

Brassó szab. kir. város erdőhivatala.

90292/1910. sz.

Kincstári vadászterület bérbeadása.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó streza-kercisorai m. kir. erdőgondnokságban fekvő Árpásu Mare elnevezésű s a vadászati törzskönyvben XII./C. alatt nyilvántartott mintegy 3712 k. holdas vadászterületnek az 1911. évi január hó 1-ső napjától 1924. április 30-ig terjedő 13 1/4 egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál folyó évi december 5-én délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár az 1911. I. 1-től 1914. IV. 30-ig terjedő első 3 1/4 éves időszakra 2000 K, az 1914. V. 1-től 1919. IV. 30-ig terjedő II-ik öt éves időszakra 2500 K, az 1919. V. 1-től 1924. IV. 30-ig terjedő III-ik öt éves időszakra 3000 K. Bánatpénz 300 K.

A terület vadállománya: zerge, medve, őz, vadsertés, siketfajd és keves apróvad.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földművelésügyi miniszterium VII-A-2. ügyosztályában, továbbá a kolozsvári erdőigazgatóságnál szerezhetők.

Budapest, 1910. október 17.

(9.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Eladok frissen lőtt «dámszarvast» 30—140 kgr. darabonként. Árajánlatokat kgr. és heti szállításra elfogad V. A. Lochian Magureni-Paraosa, posta Filipesti, priu Gara Baicioiu (Románia).

(7.)

Megvételre keresek 1 drb őzbakot, 2 drb sutát és 10 drb nyúlöstényt. Az ár jelölésével darabonként, ajánlatokat elfogad V. A. Lochian Magureni-Paraosa, posta Filipesti, priu Gara Baicioiu (Románia).

(8.)

Kitűnő minőségű
kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot,
 kittäinó csiraképeségű
tűlevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat,
 több millió saját nevelésű
 tűlevelű, lomblevelű csemetét, díszfát, sorfát, gyümölcs-vadonozot párosításhoz, csicsókát és vadgesztenyét vadetetésre szállít
FARAGÓ BÉLA ex. és kir. udv. szállító **Zalaegerszeg.**
 Árjegyzéket szívesen küldök. (1. IV. 3.)

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lódent

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn
 Schwedengasse 5 z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás
 nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra meglátogatásra bérmentve. — Magyar levelezés.

(2. VI. 3.)